

VALTIONEUVOSTOLLE 6.5.2010

ESITYS YDINVOIMALAITOSYKSIKÖN RAKENTAMISPÄÄTÖSHAKEMUKSEN HYLKÄÄMISESTÄ

Työministeri Anni Sinnemäki ja oikeusministeri Tuija Brax:

Esitämme, että Fennovoima Oy:n periaatepäätöshakemus hylätään. Katsomme, että uuden ydinlaitosyksikön rakentaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Suomen energiahuolto voidaan järjestää kestävämmän ilman uusia ydinvoimayksiköitä.

Hallituksen ilmasto- ja energiastrategiassa vuonna 2008 asetettiin tavoitteiksi päästöjen merkittävä vähentäminen, uusiutuvan energian huomattava lisääminen, energiatehokkuuden ripeä parantaminen sekä riittävän ja kohtuuhintaisen sähkön saaminen hyvällä toimitusvarmuudella. Lisäksi mahdolliset tuontihäiriöt huippukulutuksissa tulee pystyä jatkossa kattamaan omalla tuotannolla.

Hallituksen asettamat tavoitteet voidaan saavuttaa yhteiskunnan kokonaisedun kannalta parhaiten ilman uusia ydinlaitoksia.

Työ- ja elinkeinoministeriö sekä metsäteollisuus ovat yhdessä arvioineet sähkön tarpeeksi vuonna 2020 noin 98 terawattituntia. Ministeriön arviossa ei kuitenkaan ole otettu huomioon kaikkea taloudellisesti hyödyntämiskelpoista sähkönkäytön tehostamispotentiaalia. Vihreiden esittämässä Vihreän kasvun mallissa kotitalouksien ja palveluiden sähkönkulutusta tehostetaan niin, että saavutetaan yhteensä 5 terawattitunnin säästö.

Hallituksen aiemmin linjaaman politiikan, rakenteilla olevan kapasiteetin sekä vanhenevan yhteistuotantokapasiteetin korvaamisen arvioidaan takaavan noin 84 terawattitunnin vuosituotantoa vastaavan kapasiteetin. Luku ei sisällä sähkön erillistuotantokapasiteettia fossiililla polttoaineilla.

Hallitus sopi huhtikuussa historiallisesta paketista, jolla tavoitteet uusiutuvan energian lisäämiseksi saavutetaan. Vihreät on esittänyt, että näitä toimia erityisesti tuulivoiman edistämiseksi vahvistetaan ja tehostetaan niin, että kotimainen tuotantokapasiteetti vastaisi 88 terawattitunnin vuosituotantoa.

Yllä kuvattujen tehokkuus- ja lisäystoimien avulla tarve hankkia sähköä markkinoilta tai tuottaa sitä fossiililla lauhdeella vähenisi minimiin, nykytasoon verrattuna noin neljäsosaan (5 terawattituntia). Uuden ydinvoimayksikön vuotuinen tuotantokapasiteetti olisi todennäköisesti 14 terawattituntia.

Yhdenkin uuden lisäydinvoimalan rakentaminen vastaisi siis joko sähkön tehotonta käyttämistä, uusiutuvan energian esitettyä vähäisempää lisäämistä, hyvällä hyötysuhteella toimivan sähkön ja lämmön yhteistuotannon syrjäytymistä markkinoilta tai ydinsähkön pysyvää vuotuista vientiä.

Yllä esitettyssä mallissa huipputehon tarpeen arvioidaan nousevan vuoteen 2020 mennessä hieman alle 15 gigawattiin ja huipun aikaisen tuotantokapasiteetin yli 14 gigawattiin. Sähkön kysyntäjoustoja lisäämällä voidaan taata se, että Suomi pystyy tarvittaessa turvaamaan riittävän tuotantokapasiteetin kulutushuipun aikana myös silloin, kun Suomeen ei tuoda sähköä.

Toisaalta työ- ja elinkeinoministeriön lisäydinvoiman energiataloudellisessa tarkastelussa todetaan, että ydinvoimalla ei pyritä kattamaan tehoriittävyyttä huippukulutustilanteissa. Tarkastelussa viitataan siihen, että jos ydinvoimalla katettaisiin tehoriittävyys myös huippukulutuksen aikana, ydinsähköä vietäisiin naapurimaihin valtaosan vuodesta. Valtioneuvosto linjasi 2008, että uusia ydinlaitosyksiköitä ei rakenneta Suomeen pysyvää sähkön vientiä silmälläpitäen. Vastuu uusien laitosten ydinjätehuollosta pysyisi kotimaassa, vaikka niissä tuotettua sähköä käytettäisiin merkittävästi tai jopa enimmäkseen Suomen ulkopuolella.

Tästä huolimatta tarkastelussa on esitetty, että ydinvoimalla tuotettavaksi tarkoitettu uuden tai korvaavan tuotannon määrä 17 TWh olisi selvästi pienempi kuin rakennettavaksi esitetyn kahden lisäydinvoimalan tuotanto 26 TWh. Vientiin suuntautuisi siis työ- ja elinkeinoministeriön pohjatarkastelussa yli kaksi kolmasosaa (9 TWh) yhden suuren ydinvoimayksikön vuosituotannosta (13 TWh). Mikäli teollisuuden sähkönkulutus jäisi optimistisia arvioita alemmaksi tai Vihreiden esittämät toimet uusiutuvan energian lisäämiseksi tai sähkönkäytön tehostamiseksi toteutettaisiin, vientiin suuntautuisi tätäkin suurempi määrä tuotantoa.

Vihreät katsoo, että vuoden 2020 jälkeen tehokkuus- ja uusiutuvan energian lisäystoimia tulee jatkaa, tehostaa ja täydentää muun muassa hallituksen tulevaisuusselonteossa linjatulla tavalla. Tarkemmat päätökset 2030-luvun energiaratkaisuista voidaan tehdä tulevilla hallituskausilla. Tuolloin myös sähkön tarpeen, teknologian ja markkinoiden tulevasta kehityksestä on vankempi käsitys.

Ydinvoiman tuotantoketju tuottaa vaarallisia jätteitä, sisältää vakavan onnettomuusriskin sekä edellyttää rikastetun uraanin kuljetuksia ja uraanilouhoksia, joilla on raskaat ympäristövaikutukset. Suomalaisiin ehdotuksiin ydinjätehuollon ratkaisemiseksi liittyy epävarmuuksia ja merkittäviä ongelmia. Syntyvän ydinjätteen määrän huomattava kasvattaminen lisäisi myös jätehuollon riskejä.

Hallitus on asettanut strategiseksi tavoitteekseen lisätä kotimaisen ympäristöteknologian ja -osaamisen vientiä. Tämä tavoite toteutuu parhaimmin vain, jos energiatehokkuuteen sekä uusiutuvaan energiaan luotetaan ja niitä edistetään täysimääräisesti. Ydinvoimalle ei jää tällöin kotimaista tarvetta. Kaikki ydinlaitoshankkeet perustuvat ulkomaiseen ydinteknologiaan, joka ei tue kotimaisia innovaatioita.

Puhtaan energiateknologian investoinnit ja niistä kumpuavat vientimahdollisuudet työllistävät Suomessa alueellisesti tasapuolisesti sekä ihmisiä laajasti eri osaamisalueilla ja -tasoilla. Ydinvoiman rakentamisen olennaiset työllisyysvaikutukset rajoittuvat rakentamispaikkakunnalle ja -ajalle.

Muuttuvilta tuotantokustannuksiltaan alhaisten uusiutuvien energialähteiden kuten tuulivoiman lisääminen, energiankäytön tehostaminen sekä erityisesti kysyntäjoustopien lisääminen leikkaavat tarvetta kalleimmalle sähköntuotannolle ja alentavat sähkön markkinahintaa. Osa uusiutuvista energialähteistä edellyttää nykyisin julkista tukea, mutta teknologian ja tuotantoprosessien kehittyessä sekä fossiilisen energian kallistuessa tukitarve ajan mittaan vähenee ja poistuu.

Olkiluodon 3. ydinvoimayksikön rakentamisprosessi on osoittanut, että ydinvoimalaprojekteihin liittyy merkittäviä epävarmuuksia. Projektin aikataulu on venynyt noin kaksinkertaiseksi hakemuksessa esitetystä ja kolmen maan viranomaiset ovat vaatineet reaktorin turvajärjestelmiin parannuksia.

Koska ehdotetut ydinvoimahankkeet valmistuisivat vasta aikaisintaan noin vuonna 2020, ne eivät vaikuttaisi teollisuuden kilpailukykyyn seuraavien kymmenen vuoden aikana. Kilpailukykyä voidaan parhaimmin turvata muilla toimilla, joita Vihreät on esittänyt omassa Vihreän kasvun mallissaan.

Ydinvoimaan liittyvien haittojen, ongelmien ja riskien vuoksi ydinvoiman lisärakentaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Katsomme, että vihreään kasvuun perustuva energiajärjestelmä on myös kokonaistaloudellisesti ydinvoimavaihtoehtoa edullisempi, kun otetaan huomioon vaikutukset vientiin ja työllisyyteen.

Edellä esitetyn perusteella esitämme, että valtioneuvosto:

- toteaa, että uusi ydinvoimalaitosyksikkö ei ole tarpeellinen maan energiahuollon kannalta ydinenergialain tarkoittamalla tavalla eikä näin ollen ole yhteiskunnan kokonaisedun mukainen
- päättää hylätä Fennovoima Oy:n periaatepäätöshakemuksen